

2007. szeptember 18.

Emlékeztető

a Magyar Rétegtani Bizottság 2007. szeptember 18-iki üléséről

Időpont: 2007. 09. 18., csütörtök, 14 óra

Helyszín: MÁFI, igazgatói tanácsterem

Jelen van 15 fő:

Császár Géza Magyar Rétegtani Bizottság elnöke

Gyalog László Magyar Rétegtani Bizottság titkára

Kordoss László Kvarter Albizottság titkára

Juhász Györgyi Pannon Albizottság elnöke

Tóthné Makk Ágnes Pannon Albizottság titkára

Szentpétery Ildikó Miocén Albizottság titkára

Nagymarosy András Oligocén Albizottság elnöke

Kecskeméti Tibor Eocén Albizottság elnöke

Knauer József Kréta Albizottság elnöke

Görög Ágnes Kréta Albizottság titkára

Főzy István Jura Albizottság titkára

Haas János Triász Albizottság elnöke

Budai Tamás Triász Albizottság titkára

Kovács Sándor Triász Albizottság titkára

Koroknai Balázs Paleozoos Albizottság titkára

Kimentette magát 5 fő:

Sztanó Orsolya Oligocén Albizottság titkára

Galáczi András Jura Albizottság elnöke

Szederkényi Tibor Paleozoos Albizottság elnöke

Lelkesné Felvári Gyöngyi Paleozoos Albizottság titkára

Harangi Szabolcs Magmás Albizottság elnöke

További távollevő 6 fő:

Halmai János Miocén Albizottság elnöke

Bernhardt Barnabás Eocén Albizottság titkára

Hámos Gábor Paleozoos Albizottság titkára

Molnár Ferenc Magmás Albizottság titkára

Lukács Réka Magmás Albizottság titkára

Rózsa Péter Magmás Albizottság titkára

Az előzetesen (2007. 08. 29-én) kiküldött napirend az alábbi volt:

1. Kiadványaink helyzete, új megoldások keresése (Császár Géza):

a/ litosztratigráfiai egységek leírása

b/ Magyarország litosztratigráfiai alapegységei (táblázat és rövid leírás)

c/ rétegtani irányelvek bővített kiadása

2. Beszámoló az albizottságok tevékenységéről - a munka aktivizálása, a tisztségviselői választások szükségességének felmérése, szakemberek bevonása (Császár Géza)

3. Az oligocén-miocén-pliocén (pannóniai) egységek és korok jeleinek egységesítése, a kvarter sztratigráfiai tagolás és jelölés kérdései (Gyalog László)

4. A Nemzetközi Rétegtani Irányelvek kemosztratigráfiai fejezetének véleményezése a mellékelt angol nyelvű anyag alapján (Császár Géza)

5. Egyebek

Az ülést Császár Géza vezette le.

1. Kiadványaink helyzete, új megoldások keresése (Császár Géza)

1a. A Magyarország litosztratigráfiai alapegységei kötetek szerkesztése és kiadása

Császár G.: A 2005. 09. 22-iki MRB-ülés óta nem történt érdemi előrelépés. Semmilyen indok nem fogadható el a halogatásra az elkészült leírások esetén. Kéri az illetékes albizottságok vezetőit, hogy permanens akadályoztatásukat jelezzék, hogy a szerzőkkel szembeni méltatlan helyzet megszüntethető legyen, vagyis gondoskodni lehessen a szakszerkesztők pótlásáról. Szorgalmazza egyúttal a többi albizottságban a munka elkezdését, illetve felgyorsítását. Jelzi, továbbá, hogy az e célból összegyűjtött pénz devalválódik, veszélybe kerül a tervezett munkák kiadhatósága.

Kvarter kötet vagy kötetrész

Császár G.: Szükséges lenne a formációleírások elkészítése.

Gyalog L.: Megismétli a 2006. 10. 12-iki ülésen elmondott véleményét: Elsőként a rendszert kell újragondolni. Azt javasolja, hogy az egyértelmű egységeket (pl. Bári Bazalt, Paksi Löss) kellene először definiálni, a többi esetben (pl. allúvium, lejtőképződmények) maradhatna a genetikai alapú beosztás, később lehetne fokozatosan továbblépni.

Budai T.: Készülőben van egy kvarter kötet. Először Jámbor Á., utána Nádor A. szerkesztette, jelenleg Sümeghy Pálnál van az anyag.

Kordos L.: Október végéig összehívja az albizottság ülését.

Pannóniai kötet vagy kötetrész

Juhász Gy.: Újabb leírások az előző ülés óta nem készültek. 2008. tavaszra kész lehet a szöveg.

Császár G.: Nem szükséges technikai részletekkel foglalkozni. Átnézte a már elkészült anyagot (Radócz Gy. készítette), nem mindenben felel meg a rétegtani irányelveknek, kéri az albizottság vezetőit a szerkesztési útmutatóban foglaltak figyelembevételére.

Miocén kötet

Császár G.: Sajnálattal állapította meg, hogy korábbi ígérete ellenére Halmai János, az albizottság elnöke nem tud az ülésen részt venni.

Szentpétery I.: Nem történt semmi az utolsó MRB-ülés óta, jelenleg Halmai J.-nál van a meglévő anyag. 2 szerző leírásai hiányoznak.

Császár G.: Halmai J. nem kívánja tovább vállalni az albizottsági elnökséget, új ülést kell összehívni és azon választást kell tartani.

Miocén vulkanitok kötet rész

A Magmás Albizottság részéről nem volt senki jelen.

Oligocén kötet rész

Nagymarosy A.: Nem történt érdemi változás az utolsó MRB-ülés óta. A leírások kb. készek, szerkesztési munka van még hátra. Az albizottsági tagokkal akarja még átnézni az elkészült anyagot. Év végéig lezárja a kötetet.

Eocén kötet rész:

Kecskeméti T.: Minden anyag elkészült (Less Gy., Nagyné Pálfalvi S., Knauer J. anyagai is), csak Szöcs A. anyaga hiányzik. Le akar mondani az albizottság vezetéséről, de ezt a kötetet még ő szeretné befejezni.

Császár G.: Az együttes anyagot először lektorálni kellene, azután átadni csak szerkesztésre.

Kréta

Knauer J.: A kötet 1996-ban elkészült. Az azóta történt változásokról kiegészítés kellene, esetleg valamelyik most megjelenő kötetben, vagy más közzététellel. Új kötet kiadására nincs szükség.

Jura kötet

Császár G.: Előzetesen beszélt már Galác Andrásal a kötet helyzetéről. Több éve nem történt a kötetrel semmi.

Főzy I.: Galác A. külföldön van, ha hazajön, nekiül és megcsinálja. Csak 1-2 egység (a Mecsekéből?) hiányzik. Csak le kellene szerkeszteni az anyagot.

Császár G.: Ha jók, az elveknek megfelelőek a leírások, szerkeszteni sem kell.

Főzy I.: Az anyag nem egységes. Pl. Knauer J. anyagai túl hosszúak.

Knauer J.: Az 1998-ban készült leírásairól várja Galác A. véleményét, mi a felesleges.

Császár G.: Ha többletanyag van a szövegben, azt kisbetűvel bent lehet hagyni.

Knauer J.: A teljes anyagot adattárba lehet leadni, ide csak rövidített kerülne.

Kordos L.: Inkább az internetre kerüljenek az ilyen anyagok.

Haas J.: Egyensúly kell a kötetekben. A kötet műfaja nem első közlés, hanem összefoglaló. Vannak folyóiratok (pl. Általános Földtani Szemle), ahol az ilyen bővebb anyagok is publikálhatók.

Császár G.: Kéri Galác A.-t, hogy bízta meg Főzy I.-t az összevonások (ollózások) elvégzésére.

Gyalog L.: Kéri, hogy az újabb anyagok is kerüljenek valamilyen formában be a kötetbe.

Császár G.: Aggódik, nehogy emiatt álljon a kötet szerkesztése.

Haas J.: Lektorálás folyamán is lehetne ezeket pótolni.

Kovács S.: Ismételten felveti a rétegtani osztályozás problémáját kevert kőzeteknél (pl. átülepített olisztosztrómás, turbidites komplexumok, vulkáni-üledékes kevert képződmények), elsősorban Darnó és Rudabánya térségében.

Császár G.: Úgy érzi, hogy ez a téma még cseppfolyós, nincs esély, hogy mostanában lezárásra kerülő kötetbe bekerüljön. Következő ülésre kéri, hogy Kovács S. készítsen egy előkészítő anyagot a téma tárgyalásához.

Kovács S.: Elvállalja, egyúttal megemlíti, hogy a rudabányai jura teljesen hiányzik a jura kötetből.

Triász

Haas J.: A kötet 1993-ban elkészült. Le akar mondani, ehhez albizottsági ülést kellene összehívni. Utódjának Budai T.-t javasolja. A titkári poszton is javasol váltást.

Paleozoos kötet

Koroknai B.: Nincs érdemi információja, történt-e valami a kötet elkészítéséhez. Észak-Magyarországról a Bükk és az Upponyi-hg. anyaga a Bükk magyarázójában megjelent, erre

lehetne alapozni. Más tájegységről is jelentek meg kötetek (Balaton-felvidék, Velencei-hg.), valamint a Fülöp-könyvre (Paleozoikum I-II) lehetne alapozni a leírásokat.

Császár G.: Egyetért az alapokkal, de akkor ezek alapján kérje fel az albizottság a megírásra az embereket.

1b. Magyarország litosztratigráfiai alapegységei (táblázat és rövid leírás)

Császár G.: Akárcsak 2005-ben és 2006-ban, javasolja a táblázatok és a kiadvány újrakiadását. Elsőként a táblázatot kell aktualizálni, valamint hibáit kijavítani. A régi könyvet az egyetemisták még megkapják a 4. évfolyamon, de már alig van a készletből. Az új egységekről új leírások kellene, a meglévőket aktualizálni, hibáikat kijavítani kellene. 2008. tavaszára készen lehetne a kézirat. Kéri az albizottságok vezetőit, készítsék el az őket érintő anyagokat erre a határidőre.

Haas J.: Piros O. kiküldhetné a korábbi anyag fájljait javításra.

Knauer J.: Felveti, hogy változtathatók-e a táblázatokban a kalickák mérete, aránya. Felveti, vastagsággal vagy korrrel arányosan kellene ábrázolni a képződményeket.

Császár G.: A vastagság nem megfelelő elv, vannak nagyon vékony egységek is, azok így ábrázolhatatlanok lennének. Kor alapján kellene, a beosztás alapja a 2004-es nemzetközi korszakla lenne. A kötetet kétnyelvűnek javasolja.

T. Makk Á.: A kvarterben még az elvek sem tiszták, problémásnak látja az anyagot tavaszra.

Budai T.: Ebben az anyagban meg kellene felelni a nemzetközi beosztásnak, pl. a kréta kétosztatúsága, a pannon miocénba tagolása tekintetében is.

1c. Rétegtani irányelvek bővített kiadása

Császár G.: Felveti (az előző 2 üléshez hasonlóan) a rétegtani irányelvek új kiadásához az anyag elkészítését. Mivel jövőre (az oslói világkongresszusra) várhatóan megjelenik az új nemzetközi kódex, ezzel egy időben megjelenhetne az anyag magyarul is, ahogy az 1975-ben is történt.

Haas J.: Továbbra is vállalja a ciklussztratigráfia elkészítését.

Császár G.: A szekvenciasztratigráfia elkészítésére nincs jelentkező. 2008 végére az anyag nyomdakész lehet. Egyszerűbb és rövidebb anyagra gondol, mint a Salvador-féle anyag volt.

2. Beszámoló az albizottságok tevékenységéről

Császár G.: A kötetek kapcsán már esett szó az albizottsági munkákról. Úgy érzi, kissé leült ez a munka, és ez az albizottságok felelőssége. Továbbra is felhívja a figyelmet minél több szakember bevonására az albizottsági munkákba, fiatal szakemberek bevonását különösen javasolja.

Gyalog L.: Az elmúlt ülés (2006. október) óta csak a Magmás, 2002 óta ezen kívül csak a Pannóniai és a Paleozoos Albizottságnak volt ülése.

Knauer J.: A Kréta Albizottságnak ülése ugyan nem volt, de a tagok aktív levelező kapcsolatban állnak egymással.

Budai T.: A Triász Albizottság megünnepelte a Triász kötet megjelenését, ez tkp. albizottsági ülésnek is felfogható.

3. Az oligocén-miocén-pliocén (pannóniai) egységek és korok jeleinek egységesítése

Gyalog L.: Javasolja a térképi jelölésben az oligocén és pannóniai képződményeknek a miocénhez hasonló jelölését, vagyis a kor mellett annak emelet szerinti tagolását. Ezzel megszűnne az ellentmondás az egri emeletnél (Ol2+Mer helyett OlMer). A pannóniai emeletnél is megszűnne az az ellentmondás, mintha a miocénnel egyenrangú egységről lenne szó. A javasolt új korok: Olk (kiscelli emelet), Oler (egri emelet oligocén része), OlMer (egri emelet oligocén és miocén része együtt), Mp (pannóniai emelet miocén része), MP1p (pannóniai emelet miocén és pliocén része együtt), Plp (pannóniai emelet pliocén része). A korábbi miocén korokat illetően az emeleten belüli felosztás megszűnne (Ms₁ helyett Ms, Mb₁ helyett Mb stb.), csökkenjen a túltagoltság az idősebb egységekhez képest.

Haas J.: A térképeken litosztratigráfiai egységeket ábrázolunk, a részletes és pontos kormeghatározások tudományos kutatás tárgyai.

Budai T.: A standard nemzetközi skálát akarja használni, nem javasolja az emeletbeosztást.

Kordos L.: A kormeghatározások alapján gyakran változik a képződmények radiometrikus kora, így a nemzetközi skálának megfelelő besorolásoknak is változni kellene ebben az esetben.

Gyalog L.: A Parathetyshben azért van önálló emeletbeosztás, mivel nem lehet pontosan kapcsolni a nemzetközi standardhoz, ehhez kellene alkalmazkodni a jelöléseknél is a korokon (oligocén, miocén, pliocén) belül.

Szentpétery I.: A két korban is képződött képződményekről ez derüljön ki már a jelölésüknél.

Császár G.: A javasolt megoldás megfontolandó, de nem gond mentes. Megemlíti ugyanakkor, hogy jelenleg a globális skála újra átvételére még nem értek meg a feltételek, amit csak a nem biológiai alapú sztratigráfia megerősödése, az ilyen módszerek tömeges alkalmazása teremthet meg.

4. A Nemzetközi Rétegtani Irányelvek kemosztratigráfiai fejezetének véleményezése a mellékelt angol nyelvű anyag alapján

Császár G. vetített képes (powerpointos) előadáson ismertette a Nemzetközi Rétegtani Bizottság megvitatásra kiküldött anyagát (az anyagot nyomtatásban is szétosztotta minden albizottság részére). A vetítést rövid vita követte.

Császár G.: Magyarországon nem használt módszer, ezért nyilván kevésbé tudunk hozzászólni.

Haas J.: A perm-triász és a triász-jura határon fontos szerepe volt a szénizotópos módszernek. A módszer csak teljes, jól meghatározott szelvények esetén ad eredményt.

Kordos L.: A pleisztocénben igen nagy szerepe van, elsősorban az oxigén-izotópos módszernek. Az elmúlt 5 millió év egybe van löve, kb. 10 000 év pontossággal (kivéve a 400-800 000 év között), itt inkább klimatosztratigráfiának hívják.

Főzy J.: Egy-egy teljes szelvény vizsgálatára megfelelő a módszer.

Haas J.: Karbonátos és szerves agyagos üledékek esetén használható a módszer.

Császár G.: Véleményt kér az anyaghoz, mivel a 2008-as világkongresszusra az új irányelvek kiadásra kerülnek.

A téma kapcsán újra felmerült az irányelvek magyar kiadása, ehhez két vélemény volt:

Kordos L.: Nem kell magyar nyelven, elegendő az angol anyag.

Haas J.: Fontos a magyar anyag, nem a teljes, hanem a lényegi részek, hiszen az oktatás magyarul folyik, szükség van a magyar terminus technikusokra is.

A következő ülés

Császár G. bejelentette, hogy a legközelebbi ülés tervezett időpontja 2007. november-december.

Budapest, 2007. 10. 07.

Császár Géza

Gyalog László

MRB elnök

MRB titkár, jegyzőkönyv-készítő